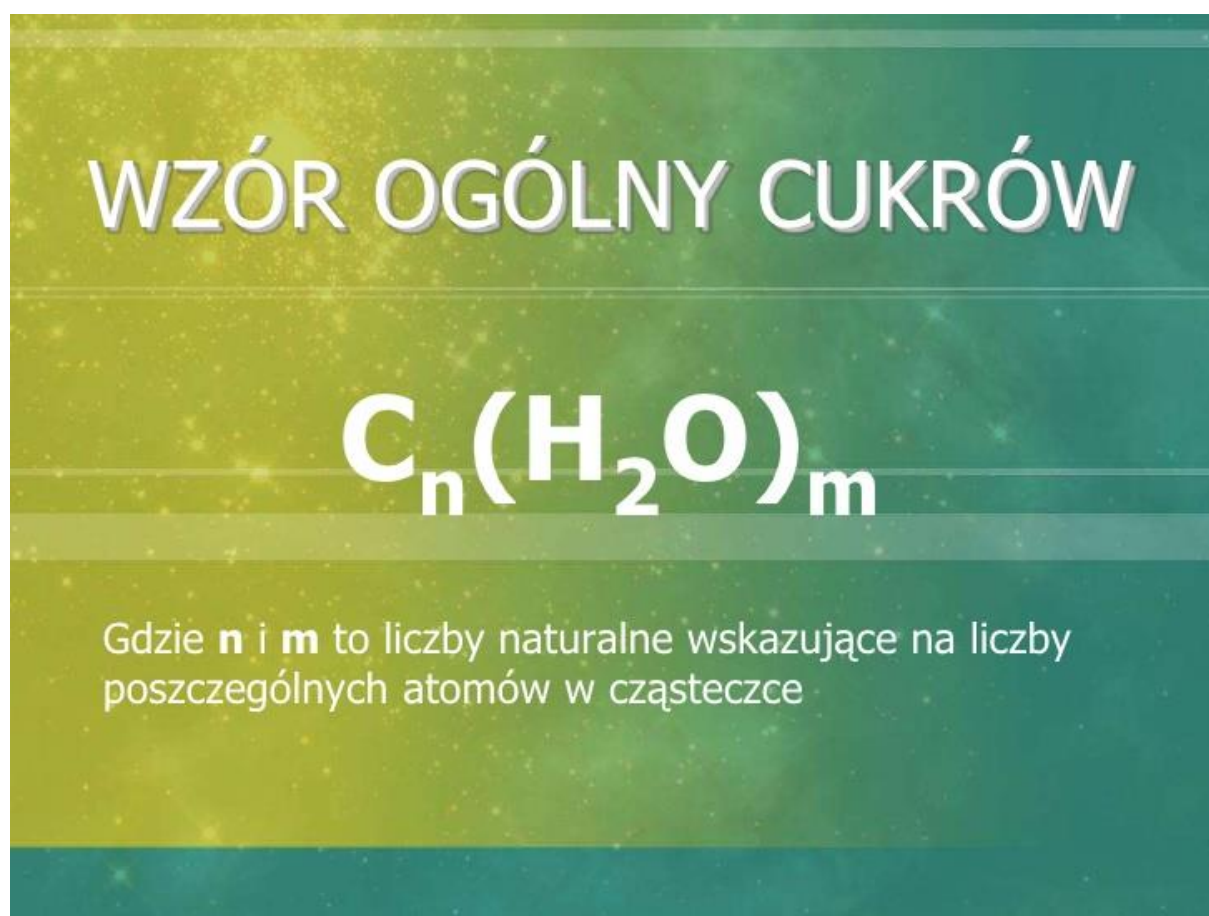

**Temat: Skład pierwiastkowy i rodzaje sacharydów.
Glukoza i fruktoza jako cukry proste.**

1. Budowa i podział cukrów

Sacharydy to związki chemiczne potocznie nazywane cukrami. Zbudowane są z atomów węgla, wodoru i tlenu.

Cukry są niezbędnym elementem codziennej diety człowieka.

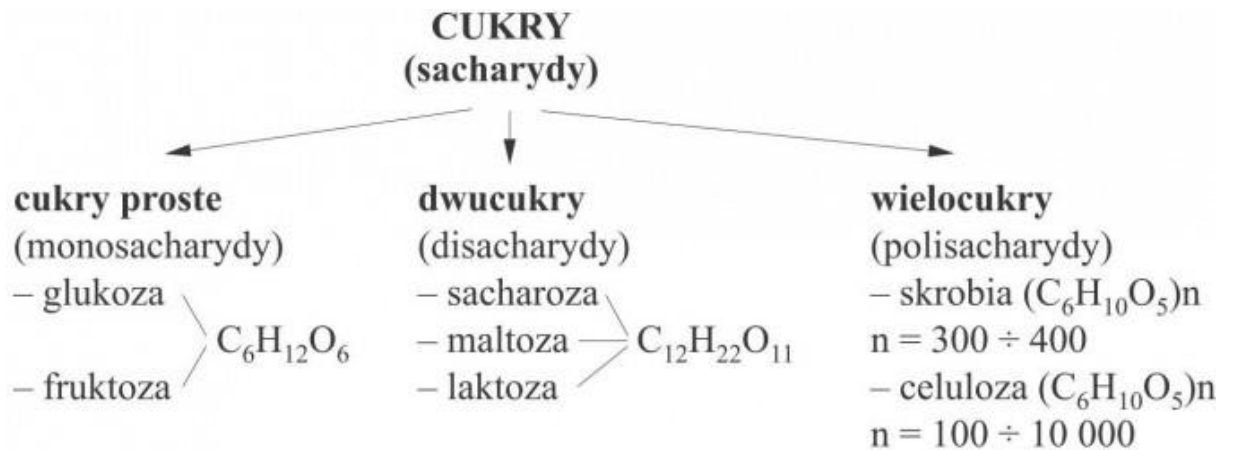
WZÓR OGÓLNY CUKRÓW

$$C_n(H_2O)_m$$

Gdzie **n** i **m** to liczby naturalne wskazujące na liczby poszczególnych atomów w cząsteczce

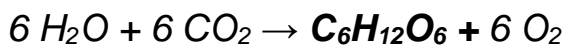
Cukry były nazywane także węglowodanami. Choć wiadomo dziś, że nazwa **węglowodany** nie ma uzasadnienia, stosuje się ją nadal wymiennie z nazwami **cukry** i **sacharydy**. Skąd się ona wywodzi? Związki zaliczane do węglowodanów określano ogólnym wzorem $C_n H_{2m} O_m$. Stosunek liczby atomów wodoru do tlenu w ich cząsteczkach wynosi 2:1 – tak jak w cząsteczce wody. Okazuje się jednak, że niektóre związki chemiczne również spełniają ten

wzór, a nie należą do cukrów. Przykładem jest znany już kwas octowy o wzorze CH_3COOH ($\text{C}_2\text{H}_4\text{O}_2$).

2. Glukoza

Jednym z najbardziej rozpowszechnionych w przyrodzie cukrów prostych jest **glukoza** – jeden z produktów procesu fotosyntezy:

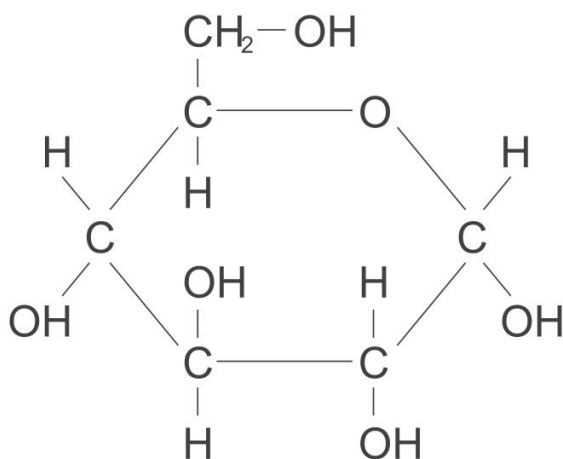
Glukoza zaliczana jest do najważniejszych węglowodanów, ponieważ większość węglowodanów, które zawarte są w pokarmach wchłania się do krwiobiegu właśnie w postaci glukozy. Ponadto węglowodany przekształcane są w glukozę w wątrobie, a w organizmie z glukozy mogą powstać wszystkie inne cukry.

Glukoza stanowi istotne źródło energii w tkankach ssaków, a także odgrywa bardzo ważną rolę w prawidłowym rozwoju płodu. Cukier ten przekształcany jest w inne cukry odgrywające swoje role np. w rybozę, która występuje w kwasach nukleinowych czy galaktozę obecną w laktozie mleka.

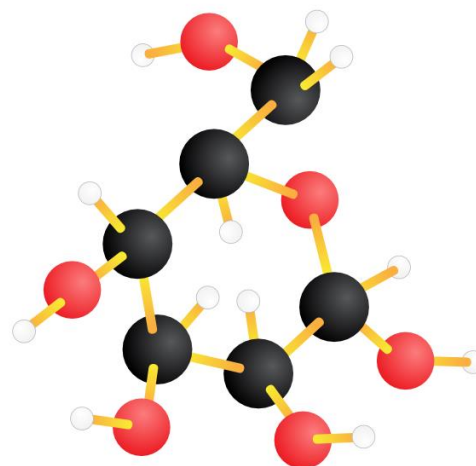
Glukoza jest niezbędna do prawidłowego funkcjonowania metabolizmu komórkowego. Szczególnie wrażliwe na brak glukozy są komórki nerwowe. W organizmie związek ten wykorzystywany jest głównie jako źródło energii. Ponadto glukoza reguluje przemianę tłuszczową, zmniejsza stopień zatrucia jadami, a także przyspiesza gojenie się ran.

Wzór sumaryczny glukozy to $C_6H_{12}O_6$. Ten wzór opisuje również inne związki. Dlatego w chemii organicznej najczęściej podaje się wzory strukturalne, półstrukturalne lub szkieletowe.

GLUKOZA

wzór strukturalny

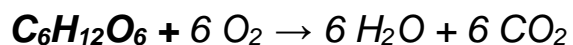

model cząsteczki

3. Właściwości glukozy

- *ciało stałe*
- *bezbarwne*
- *bezwonne*
- *ma słodki smak*
- *krystaliczne*
- *dobrze rozpuszcza się w wodzie*

4. Biologiczne utlenianie glukozy w organizmie człowieka:

5. Zastosowania glukozy

6. Napisz wzór, właściwości i zastosowania fruktozy.

(skorzystaj z podręcznika str.204)